

takon: cseprente minden apró cserje. Tisztál: tisztogat. tangálódik: tengődik; tekeres: p. o. veszszőkötet; tencs: határ, rakás, kötét; termékkő: terméskő; toromba: szekérkas fonásra való veszsző; torombába kötni, az az hegyes, csúcsos hosszú nyalábba; törmedék: töredék; télre kelve: reggelre kelve, az az reggel, tél elején;	teped, megteped: töped, megaszik; tölősfák: tölgyfák (Szt.-Lőrincz Tolna); tört, mart: munkált föld; taráta: kerítés nélkül való pusztahely. Vajkos: hig, ragadó sáru; vörzsök: veszszőketrecz; vendég szellem: az ollók keresztfáján végig nyuló gerenda. Zsaszak: piszkafa; zsököresös: csomós pd. falap.

Közli : *Ujlaki István.*

A horvát vadászati törvény.

Miután Horvátország a magyar koronatarományok egyike, nem lesz talán fölösleges, az ottani vadászati törvényt az „Erdészeti-Lapok“ t. közönségével már csak azért is megismertetni, hogy a magyar vadászati törvénnyel összehasonlítható legyen; megjegyezvén még azt, hogy az alább következő horvát vadászati törvény alulírt által egy hiteles német példányból fordítottott.

1. §. A vadászati urijog ezen törvény életbeléptetésével minden kárpótlás nélkül megszüntetik.

2. §. A vadászati jog engedély folytán nyerhető el, melynek kieszközlése után szabad a nyílt vadászati területen előforduló hasznos vadat, a madarakat is beleértve, a föld-, szőlő- vagy erdőmivelést kárral nem fenyegető mennyiségben tenyészteni, és az egyes állatok természetének megfelelő időben szabad

a vadat fogni, kutyákkal vagy hajtókkal üzőbe venni és lelőni, de, a mennyire lehet, másnak megkárosítása nélkül, mert a vadászatra jogosult más birtokosnak okozott minden kárt megtéríteni köteles.

3. §. A vadászati jogot gyakorolhatja :

1-ör minden tulajdonos, kinek összefüggő földbirtoka legalább 200 holdra terjed;

2-or minden község, a birtokosok részére nem föntartott területeken.

4. §. Összefüggő területnek, melyen, a 3-ik §. értelmében; a tulajdonos gyakorolhat vadászati jogot, a földbirtok akkor tekintendő, ha egyes — jóllehet több határban fekvő — részei oly összefüggésben állanak, hogy egyikről a másokra idegen birtok érintése nélkül is juthatni. Utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok, és ezekhez hasonlók a terület összefüggését nem zavarják; sőt a szigetek is a határos birtokkal összefüggő területeknek tekintendők.

5. §. Azon földbirtokosok, kik a 3-ik §. szerint őket megillető joggal élni akarnak, ezen törvény életbeléptetésétől számítandó 6 hónap alatt vadászati területeiknek törvényszerű kijelölése végett az illetékes járásbirósághoz folyamodni tartoznak, a mennyiben ezen lépések elmulasztása a vadászati bér tartamára, jogukról az illető községek javára való lemondásnak tekintendő.

Ha ily birtokos jogának gyakorlatát visszaszerezni kívánná, vadászati területének kijelöléseért a bértartam lejárta előtt 3 hóval tartozik folyamodni.

6. §. A magánbirtokosok részére ki nem jelölt egész területet, a községi előjárások és szakértők meghallgatásával, községi vadászterületekre az illető járás szolgabirája osztja föl, melyeknek kiterjedése, tekintettel a megfelelő vadállomány

főntartására, akkép határozandó meg, hogy egyenként legalább 200 holdnyi térfogattal birjanak.

7. §. A vadászkerületek határainak kijelölésénél a megye és a járás határai figyelembe veendők.

8. §. Ha oly terület, melyen — mert 200 holdnyi térfogattal nem bir — a birtokos vadászati jogot nem gyakorolhat, külön vadászterületet képező, és a 3-ik §. 1-ső pontja értelmében a birtokos részére főntartott területtel van körülvéve, az a szomszédos községi vadászkerületre fennálló, vagy ha közelében bérbeadott vadászkerület nincsen, részrehajlatlan becslés alapján megállapított bérfizetés mellett a vadászatra jogosított által veendő bérbe. Ha a birtokos ezen bérletet elfogadni nem akarja, ezen vonakodása a vadászati jogáról való lemondásnak tekintetik, és ez esetben a vadászati jogot az egész területen a község gyakorolja.

9. §. A 6-ik §. értelmében fölállított községi vadászkerületeket, a vadászat haszonvétele végett, az illetékes szolgabíró, nyilvános árverés útján, a legmagasabb haszonbérigérőnek adja bérbe.

10. §. Ha a vadászat bérbeadására vonatkozó tárgyalások eredményre nem vezetnek, a szolgabíró, az illető község költségén, szakértőket nevez ki, kik a vadászkerületet kezelendik.

11. §. Az egyes vadászkerületek bérbeadása végett tartandó árverések — ha csak lehetséges — az előbbi bértartam lejárta előtt 3 hónappal teendők közhirrre.

Ezen hirdetémények a szolgabíróság székhelyén, valamint a hozzátartozó községekben azonnal nyilvánosságra hozandók.

Ha az árverés alkalmával egyes hatóság alá tartozó összes, vagy pedig egy és ugyanazon hatóság alá tartozó több vadászkerületre tett — akár egyes személytől, akár pedig egy társaságtól jövő — együttes ajánlat, más ajánlatokkal egyenlő, azon esetben az együttes ajánlat a többiek elébe teendő.

Ha több ilyenmü ajánlat van, az árverés folytatandó.

12. §. Vadászkerületet csak oly egyén bérelhet, kinek életmódja feddhetlen.

A községek a vadászkerületek bérletéből kizáratnak.

13. §. Bérbevett vadászkerületeket albérlőnek, az illetékes hatóság beleegyezése nélkül, kiadni nem szabad.

14. §. A bérlő két évi bérösszeget a szolgabiróságnál készpénzben előre lefizetni köteles, melynek fele biztosítéknak, fele pedig az első évre járó bérösszegnek tekintendő.

A biztosíték a tőzsde-árfolyam szerint számítandó állam-papirokban is letehető.

Az egy évi bérösszeg minden évben az új év kezdete előtt 4 héttel fizetendő le; ellenkező esetben az illető vadászkerületnek további bérbeadása végett a bérlő veszedelmére és kárára tartandó árverés teendő közhirrre.

A biztosíték a bértartam lejárta után 4 héttel a bérlőnek visszaadatik, azon esetet kivéve, ha a bérlő térítménnyel vagy kárpótlással lenne terhelve.

15. §. A községi vadászkerületek évi tiszta jövedelme a községi pénztárt illeti, és a községi szükséglet fedezetére fordítandó.

16. §. A magán-vadászkerületek tulajdonosai és a községi vadászkerületek bérlői kötelesek 20 évi életkort meghaladott, feddhetlen jellemű és vadászoknak alkalmas vadászati felügyelőket kinevezni.

Ezen felügyelőket az illetékes hatóság a 36. §. értelmében megesketi, és neveiket az e czélból vezetett nyilvántartási jegyzőkönyvbe beiktatja.

17. §. Minden vadásznak kötelessége, a hasznos vadat a tilalmi időben kimélni, a nagyobb ragadozó vadakat irtani, és a kisebbek állományát kevesbbitni.

18. §. A vadállomány emelése czéljából tilos a vadászat :

a) szarvasbikára október 1-től június 24-ig; b) szarvas-
tehénre január 6-tól október 1-ig; c) őzre január 6-tól októ-
ber 1-ig; d) nyulra február 1-től augusztus 1-ig; e) mada-
rakra (a vándor- és ragadozó madarak kivételével) márczius
1-től augusztus 15-ig.

Ezen tilalom a tojásoknak és madaraknak fészkeikből való
kiszedésére is kiterjed.

Az éneklő-madarak minden időben kimélendők.

19. §. A vadászatra jogosított a vadászkerületében előforduló
minden hasznos és kártékony vad tulajdonosának tekintendő.

20. §. Vad-disznót csak vadaskertekben szabad te-
nyésztetni.

21. §. Saját vadászkerületben megsebzett vadat idegen ke-
rületben üldözni tilos, mert ezen vad azon vadászatra jogosított-
nak képezi tulajdonát, kinek vadászkerületébe menekült.

22. §. A bármi módon ejtett vadat annak megtalálója
nem sajátíthatja el, mert ez azon vadászati jogosult tulajdonának
tekintendő, kinek kerületében találtatott.

23. §. Bekerített vadaskerteken kívül talált vad-disznó,
továbbá medve, farkas és egyéb ragadozó, bárki által elpusz-
títható.

24. §. Vasfogókat, töröket és hurkokat saját vadászati
területén a jogosult állíthat, úgy farkasvermeket is ásathat; az
ily fogdák helyei azonban, netaláni baleset vagy kár megelőzése
végett, könnyen észrevehető jeggyel megjelölendők.

25. §. Idegen vadászterületen — az utakat és ösvényeket
kivéve — fegyverrel járni tilos.

Ez ellen vétők e törvény szerint büntetendők.

A vadászatra jogosultak, valamint azok vadászőrei, a kö-
zös utakon és ott, a hol egy kerületből a másikba való át-
menetelt kikerülni nem lehet, jogosultságuk kölcsönös igazolá-
sára kötelesek.

26. §. A vadászati örök épen úgy, mint egyéb hivatalos vagy katonai közegek, pénzügyőrök hivatásuk gyakorlásában a törvény oltalma alatt állanak.

Ennélfogva a meghitelt vadászati örnek, hivatalos esküjére való hivatkozással, nyilvánított mindazon állításai, melyek hivatásával összevágó tények- és körülményekre vonatkoznak, az 1853. évi július 29-ki törvénykezési eljárás 426. §-ának c) pontjában kifejezett, teljes bizonyító erővel bírnak.

27. §. A meghitelt vadászati ör intézkedésének mindenki tartozik magát alávetni; viszont az ör is szigorú felelősség terhe alatt köteles lévén minden törvényellenes cselekménytől óvakodni. A tetten kapott orvadász a netalán ejtett vadat, valamint a vadászatnál használt fegyvert a vadászati örnek átadni köteles, mely tárgyak az illetékes bíróságnak haladéktalanul átadandók.

Ha valaki ellen alapos gyanu merül fel, hogy vadat jogtalanul ejtett: az illetékes hatóság keresendő meg az ez irányban szükséges vizsgálat eszközzése végett; a vadászatra jogosult tehát ily esetben sem tarthat házmotozást az illetékes hatóság közbenjövete nélkül.

28. §. Tilalmi időben hasznos vadat sem venni sem eladni nem szabad. A vadászatra jogosultak, bérlők és mindazok kik ez ellen vétének, következőleg büntetendők:

1-ör minden szarvasbikáért 100 frtnyi; 2-ör minden szarvastehénért 80 frtnyi; 3-ör minden őzért 25 frtnyi; 4-er minden nyúlért 10 frtnyi; 5-ör minden madárért (a vándor- és ragadozó madarakat kivéve) 5 frtnyi pénzbírsággal.

Ha ezen bírság-büntetés az illető szegénysége miatt behajtható nem lenne, az fogságbüntetésre változtatandó oly módon, hogy 5 frt egy napi fogságnak felel meg.

Az ezen büntetésből befolyó pénzüsszeg fele a feladót illeti, másik fele pedig azon község szegényeinek pénzalapja javára fordítandó, melynek területén a kihágás történt.

29. §. Ünne- és vasárnapokon hajtóvadászatiakat tartani tilos.

30. §. Ha az előjáróság ragadozó vadak kiirtása végett hajtóvadászatiakat rendez, minden vadászatra jogosult vadászati személyzetét, a község pedig a hajtókat köteles fizetés nélkül az előjáróság rendelkezésére bocsátani.

Az erdőben tartani szándékolt hajtóvadászatiakat az egész környéken idejekorán közhírré teendő, hogy a vadászatra kitűzött napon azon erdőbe senki se menjen, főleg pedig, hogy a favágók, szénégetők és pásztorok onnan távol tartassanak a vadászati napján.

A hajtóvadászatiakon más vadat, mint ragadozó állatot, löni tilos; az e tilalmat áthágók ezen törvény szerint büntetendők.

31. §. Szántóföldeken a vetéstől a gabona betakarításáig; réteken április 1-től a széna és a sarju betakarításáig; szőlőkben február 1-től szüretig tilos a vadászati.

32. §. Az erdőben vagy a mezőn talált kóbor ebet a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

33. §. A kit szántóföldjén, rétyén vagy szőlőjében a vad által okozható kár fenyeget, jogában áll, a vad elijesztésére torz-alakokat felállítani, éjjel tüzet élesíteni vagy öröket tartani.

34. §. Magán-vadászati területek tulajdonosait úgy a községi vadászkerületek bérlőit, vadászati jogaik megóvása tekintetéből, az előjáróság oltalma alá veszi; de viszont ezek sem tarthatnak túlzott nagy vadállományt és a vad által okozott, minden kárt megtéríteni kötelesek.

Ennélfogva minden földbirtokosnak jogában áll a vad által veteményeiben vagy szőlőjében okozott kár megtérítését követelni, és ha követelésére nézve a vadászatra jogosítottal nem egyezhet meg, kártérítést az illetékes hatóság útján követelhet.

35. §. Erdő-örök és erdészek egyuttal vadászati felügyelők is lehetnek, mely esetben a vadászati szolgálatra nézve is meghitelendők.

Ha a vadászat érdekében külön személyzet állítatik fel; ez is meghitelendő.

A vadászati személyzetnek — felismerhetése végett — szolgálatközben — jelvényekkel ellátott — közönséges vadászöltönyt kell használnia.

E vadászati jelvény ércből készült, a nagy vadászkesz szíjjára illesztett, gömbölyű czímtábla. Ennek szegélyzete domboru és közepét sárgarézből való vadászkürt disziti.

36. §. A községi és magán-vadászkerületek öreinek eskü-mintája :

„Esküszöm az Istenre, hogy a reám bizott vadászati jogot mindenkor szorgalmasan és hűségesen őrizni és védelmezni fogom, hogy személy-különbég nélkül mindazokat lelkiismeretesen feladni, és szükség esetén a törvény értelmében megzalogolni vagy letartóztatni fogom, kik a vadászati jogot bármi módon megsérteni akarnák, vagy megsértendik, hogy az ártatlan ellen hamis panaszt nem emelek, hogy minden kárt tőlem kitelhetőleg akadályozandok, a megtörtént kárt pontosan feljelentendem, lelkiismeretesen megbecsülöm, és annak a törvény értelmében való megtérítését követelendem, hogy előljáróim tudomása és akarata nélkül szolgálati kötelmeimet teljesíteni, sohasem mulasztandom el, és hogy a reám bizott jószágról úgy, a mint kell, mindenkor számot adok. Isten engem úgy segítjen!“

37. §. Minden ezen törvénybe foglalt szabályok elleni kihágás vagy hanyagság, a 28. §.-belieket kivéve, melyekre nézve külön büntetés van megállapítva, 5—200 frtnyi pénzbírsággal büntettetik, mely pénzüsszeg azon község szegényeinek

pénzalapja javára fordítandó, melynek területén a kihágás történt.

Ha a birságbüntetés, panaszlott anyagi helyzete miatt, behajtható nem lenne, az fogságra változtatandó oly módon, hogy 5 frtnak egy napi fogság felel meg.

Az elkobzott fegyverek az illető község szegényeinek javára elárverezendők.

38. §. A már fennálló és ezen törvénnyel össze nem egyeztethető vadászati bérszerződések, jelen törvény életbeléptetésével, érvényen kívül helyezettnek.

39. §. Ezen vadászati törvény elleni kihágások azon járás szolgabirája által tárgyaltnak, melynek területén a kihágás történt; az eljáró bíróság intézkedésével, vagy az ezen törvény alapján hozott ítéletével, meg nem elégedő fél, a rendeletnek vagy az ítéletnek kézbesítése napjától számítandó 14 nap alatt a megyéhez, ennek határozata ellen, és pedig csak azon esetben, ha az első-folyamodású hatóság határozata megváltoztatnék, ugyanazon határidő alatt az országos kormányhoz nyújthatja be felfolyamodványát.

40. §. A vadászati törvény ellen elkövetett oly kihágás, mely annak megtörténte napjától számítandó három hónap alatt fel nem jelentetik, elévültnek tekintendő; ily esetben a tettes ellen vizsgálat sem indítható, és reá büntetés sem szabható.

41. §. Ezen törvényezikk végrehajtásával Horvát-, Dalmát- és Tótország bánja bizatik meg.

Közli : Sz. A.